

Despre necesitatea parteneriatului dintre universitate și comunitate¹

■ VALERIU FRUNZARU

[National School of Political and Administrative Studies Bucharest]

Abstract

This theoretical study addresses the partnership university – community, a reality that in Western educational area has had a history of several decades. Beyond the EU policy which requires the development of such a relationship, the mutual need for collaboration between the university and the community has begun to manifest as a result of changes in the global economy and the raise of the importance of knowledge in the development of products and services. It should be emphasized that the relationship between university and community is not restricted to economic aspects, it may approach social and civic issues as well. Moreover, we can talk about this relationship as a component of the welfare state. Although there are arguments for developing the relationship between university and community, resistance to change can be an obstacle in this regard.

Keywords

university – community partnership;
European Union; economic
development; welfare state;
resistance to change

Introducere

Există o întreagă literatură de specialitate cu privire la relația dintre universitate și comunitate. Dincolo de rolul educativ, de transmitere de informații și deprinderi noilor generații în vederea integrării acestora pe piața muncii, universitatea este un „incubator” de cunoaștere și de transmitere de norme, valori sau chiar ideologii în cadrul societății / comunității. Conform unui comunicat al Comisiei Europene din 5 februarie 2003, referitor la rolul universității într-o Europă a cunoașterii, instituțiile de învățământ superior sunt instrumente pentru dezvoltarea regională și pentru întărirea coeziunii europene. Dimensiunea regională a universității poate fi dată de dezvoltarea centrelor tehnologice și a parcurilor științifice, proliferarea cooperării dintre mediul de afaceri și universități, expansiunea strategiilor de dezvoltare regională a universităților sau de rețelele regionale ale universităților. Mai mult, acest document menționează că: „rolul jucat de universități ca surse de expertiză și catalizatori de numeroase parteneriate din-

1 Acest studiu a fost elaborat în cadrul proiectului POSDRU/155/1.2/S/136180, „Internacionalizare, echitate și management universitar pentru învățământ superior de calitate”.

tre mediul economic și cel social prin intermediul rețelelor este foarte relevant la nivel regional și local”².

Dimensiunea socială și civică (alături de cea economică) este subliniată și de strategia pentru cooperare în domeniul educației și formării profesionale „ET 2020”, unde se afirmă că:

„Investiția eficientă în capitalul uman prin sisteme de educație și formare reprezintă o componentă esențială a strategiei Europei pentru a asigura niveluri înalte de creștere economică durabilă, bazată pe cunoaștere, și de ocupare a forței de muncă, ce reprezintă esența strategiei de la Lisabona, promovând în același timp împlinirea pe plan personal, coeziunea socială și cetățenia activă.”³.

Accesul și echitatea în învățământul superior este, pe de o parte, o modalitate de a asigura resurse umane performante necesare unei economii bazate pe cunoaștere și, pe de altă parte, o modalitate de a diminua riscul excluziunii sociale, adică a excluderii economice, sociale sau politice din comunitate. În consecință, conform ET 2020, sistemele de învățământ din UE trebuie să aibă ca scop, printre altele, promovarea valorilor democratice, a cetățeniei active și a dialogului intercultural.

Comparativ, în SUA, Carnegie Foundation, o instituție cu rol central în clasificarea instituțiilor de învățământ superior, consideră „colaborarea între instituțiile de învățământ superior și comunități (locale, regionale/stat, naționale, globale) conștient în schimbul mutual benefic de cunoaștere și resurse în contextual parteneriatului și al reciprocității”⁴. Putem observa că atât în UE cât și în SUA, universitatea are, la modul general, trei modalități de implicare în viața comunității:

1. Implicarea în viața economică a comunității, prin furnizarea de resurse umane necesare pieței muncii și prin oferirea de cunoaștere / inovație;
2. Implicarea în viața socială a comunității, prin oferirea de expertiză (cunoaștere) cu privire la problemele sociale ale comunității;
3. Implicarea în viața civică a comunității, prin transmiterea unor norme sau valori care susțin cetățenia activă.

Vom sintetiza modalitățile în care prezintă literatura de specialitate fiecare dintre aceste trei dimensiuni. Prezentarea implicării instituțiilor de învățământ superior pe cele trei componente are rolul de a ușura analiza relației universitate – comunitate, în condițiile în care viața economică, socială și civică (sau chiar politică) a comunității se află într-o strânsă interdependență.

2. Relația universitate-comunitate și dezvoltarea economică

Trăim într-o economie bazată pe cunoaștere, în care inovațiile se succed cu repeziciune, fapt ce susține importanța universității pentru prosperitatea economică a societății, dar mai ales a comunității unde aceasta își desfășoară activitatea. Alături de agenții economici, institutele de cercetare (publice sau private), centrele de consultanță, asociații patronale, bănci sau alte instituții socio-economice, universitățile

2 Commission of the European Communities, *Communication from the Commission. The role of the universities in the European of knowledge* (2003), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0058&from=EN>, accesat 15.05.2015, p. 22.

3 Consiliul Uniunii Europene, *Concluziile Consiliului din 12 mai 2009 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale („ET 2020”)* (2009), [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=EN), accesat 15.05.2015, p. 1.

4 Amy Driscoll, „Carnegie’s community-engagement classification: Intentions and insights”, Palo Alto, CA: Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching (2008), <http://community-wealth.org/sites/clone.community-wealth.org/files/downloads/article-driscoll.pdf>, accesat 15.05.2015.

pot forma rețele regionale inovative⁵. Cu privire la implicarea universității într-o rețea de instituții cu rol în inovarea la nivel comunitar, Comisia Europeană⁶ face distincția dintre clustere regionale (*regional cluster*), rețele regionale de inovație (*regional innovation network*) și sisteme regionale de inovație (*regional innovation system*). Clusterelor regionale sunt o concentrare de firme „interdependente” dintr-o ramură economică (sau din ramuri economice apropiate) într-un anumit spațiu geografic. Putem spune că relația universității cu aceste clustere poate duce la dezvoltarea comunității pe baza specializării economice într-un domeniu (mai strâmt sau mai larg) de specializare. De exemplu, o universitate tehnică poate contribui la dezvoltarea mineritului într-o regiune unde sunt mai multe companii care activează în această ramură economică. Distincția dintre rețelele regionale de inovație și sistemele regionale de inovație este mai degrabă una calitativă, în cadrul primelor are loc un nivel mai ridicat de cooperare între firme, bazat pe norme, valori, convenții, prin care este încurajată și diseminată inovația. Universitatea, alături de alte instituții de cercetare, asociații industriale, firme de training etc., joacă rolul de subsistem generator de cunoaștere⁷.

Conform lui Tödtling⁸, universitatea are patru roluri importante în dezvoltarea economică a regiunii / comunității unde aceasta își desfășoară activitatea: acumulează inovația și, în general, cunoașterea (prin contactul permanent cu comunitatea academică națională și internațională), este o sursă de forță de muncă înalt calificată, oferă cunoaștere în cadrul parteneriatelor cu industria și oferă propriile invenții către viața economică a comunității. Prin urmare, universitatea este un pol al cunoașterii prin conectarea permanentă la cercetările, invențiile și descoperirile științifice pe care universitățile și instituțiile de cercetare din lumea întreagă le fac publice. Astfel universitatea oferă (poate oferi) informații comunității cu privire la temele de cercetare abordate de instituțiile de cercetare și care sunt rezultatele acestor demersuri științifice.

Universitatea oferă resurse de muncă înalt calificată necesare economiei bazate pe inovare. Dar instituțiile de învățământ superior nu numai că oferă absolvenți pregătiți în diverse domenii de specialitate, ele pot oferi și cursuri de specialitate necesare pieței muncii.

Cu privire la parteneriatul dintre universitate și instituțiile economice s-a scris foarte mult, relația dintre cele două tipuri de instituții fiind mutual benefică. Instituțiile economice beneficiază de cunoașterea și inovarea pe care o oferă universitatea, iar universitatea se bucură de resurse financiare și de conectarea la viața economică și piața muncii. Universitățile, mai ales cele tehnice, nu trebuie să se închidă într-un turn de fildeș, deconectate de la cerințele tehnologice ale economiei.

Așa cum am subliniat, parteneriatul universitate-comunitate nu se restrânge la nivelul relației universitate – mediu de afaceri. Mai mult, la nivelul instituției de învățământ superior, implicarea în această relație se face din partea întregii comunități academice. În acest sens, Kearney et al.⁹ afirmă că, „în calitate de element cheie al funcționării unei universități, implicarea în comunitate trebuie să fie

5 Daniela Luminița Constantin, *Elemente fundamentale de economie regională*, (București: Editura ASE, 2004).

6 European Commission, *Observatory of European SMEs*. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/analysis/doc/execsum_2002_en.pdf, accesat 15.05. 2015.

7 Cristina Șerbănică, „A Cause and Effect Analysis of University – Business Cooperation for Regional Innovation in Romania”, *Theoretical and Applied Economics*, XVIII (2011).

8 Franz Tödtling, „The role of universities in Innovation systems and regional economies”, *Expert meeting on the future of academic research*, 2006, <http://www.oecd.org/innovation/research/37592074.pdf>, accesat 15.05.2015.

9 Judith Kearney et al., „Wood, Lesley și Zuber-Skerritt, Ortrun”, *Community–University Partnerships. Using Participatory Action Learning and Action Research (PALAR)*, *International Journal of Community Research and Engagement*, 6 (2013): 113.

realizată de către întreaga comunitate academică din învățământul superior, cercetarea fiind realizată pentru și ca mijloc al schimbării sociale”. Un exemplu în acest sens sunt bibliotecile academice la care au acces persoanele din comunitate. Jack Hang Tat Leong¹⁰ arată că librăriile din universități pot conecta resursele și pune în practică interacțiunile dintre cadrele didactice și cercetători, pe de o parte, și public, pe de altă parte. Autorul arată că aceste biblioteci deschise publicului larg, dincolo de faptul că leagă mediul academic de comunitate, prezintă și rezultate practice utile universității, cum ar fi: atragerea de studenți valoroși, recrutarea de cadre didactice cu un înalt nivel intelectual sau strângerea de fonduri. Iată un exemplu concret despre modul în care relația universitate-comunitate este reciproc avantajoasă.

Cu privire la acest ultim aspect, deosebit de important în ceea ce privește logica acțiunii colective, în care universitatea se implică în parteneriate cu stakeholder-ii din comunitate, un studiu calitativ realizat în SUA arată care sunt așteptările oamenilor de afaceri din partea parteneriatului universitate-comunitate¹¹. Concluziile studiului sunt că persoanele intervievate consideră că universitatea poate să ofere sălile de clasă pentru întâlnirile comunitare, să ofere cursuri gratuite sau să realizeze strângeri de fonduri pentru comunitate. Surprinzător pentru cercetători, oamenii de afaceri intervievați nu au văzut universitatea ca beneficiind de aceste forme de angajament, fapt ce nu corespunde adevăratului spirit al „instituiției implicării comunitare”¹².

Un studiu realizat de Arne Isaksen și James Karlsen¹³ în Norvegia arată că nu există o singură modalitate prin care universitatea poate stimula inovația și dezvoltarea industrială într-o anumită regiune. Tipul de cooperare între universitate și industrie poate fi determinat de cunoașterea pe care o furnizează universitatea și de modelul dominant de inovație care poate fi întâlnit în industria dintr-o anumită regiune. Autori norvegieni au realizat două studii de caz pe două modele de inovație, unul de tipul știință, tehnologie, inovație (*science, technology, innovation – STI*) și celălalt de tipul făcând, folosind, interacționând (*doing, using, interacting – DUI*). În urma realizării studiului, concluziile au fost că în modelul de inovație STI, universitatea a devenit o importantă sursă de cunoaștere în domeniul de specialitate (bazat pe cercetare), iar în modelul DUI industria din regiune a devenit lider mondial pe acea nișă, cu un nivel redus de cooperare cu universitatea în planul cercetării. În al doilea caz, universitatea este mai degrabă o sursă de consultanță, decât coproducător al unei tehnologii specifice. Prin urmare, putem spune că nu există un model universal de cooperare între universitate și industrie. Este necesară o abordare nuanțată, luând în considerare diversitatea situațiilor¹⁴.

3. Universitatea, comunitatea și statul bunăstării

Dezbaterea cu privire la rolul universității în societate a început imediat după cel de-al doilea război mondial, când statul bunăstării occidental a fost dezvoltat în vederea asigurării drepturilor politice, civice și sociale în virtutea cetățeniei sociale. Conform lui Marshall, *cetățenia socială* acordă drepturi și libertăți civile,

10 Jack Hang Tat Leong, „Community Engagement – Building Bridges between University and Community by Academic Libraries in the 21st Century”, *Libri*, 63 (2013).

11 Chad Milewicz, Sudesh Mujumdar și Mohammed Khayum, „A qualitative examination of university «engagement» through the lens of business executives”, *The Online Journal of New Horizons in Education*, 2 (2010).

12 Chad Milewicz, Sudesh Mujumdar și Mohammed Khayum, „A qualitative”, 2.

13 Isaksen, Arne și Karlsen, James, „Different Modes of Innovation and the Challenge of Connecting Universities and Industry: Case Studies of Two Regional Industries in Norway”, *European Planning Studies*, 18 (2010).

14 Isaksen, Arne și Karlsen, James, „Different Modes”, 2006.

politice și sociale, care corespund „conceptului de membru deplin al societății”¹⁵. În contextul celui de-al Doilea Război Mondial, lordul Beveridge a elaborat un raport cu privire la securitatea socială, raport prezentat în 1942 în fața parlamentului englez. Războiul și criza economică care l-a precedat au produs o serie de probleme economice și sociale care au afectat populația. Principala soluție pentru a face față acestor provocări este ocuparea forței de muncă:

„Planul pentru Securitatea Socială este construit să asigure, prin intermediul unui sistem universal de securitate socială, faptul că fiecare individ în funcție de condițiile de muncă și contribuțiile din veniturile sale, va avea un venit suficient pentru o viață sănătoasă pentru el și familia sa, un venit care să-l ajute să se mențină deasupra unui prag al sărăciei, când el nu poate munci sau câștiga bani din alte surse.”¹⁶

Clasificările statelor bunăstării au luat în considerare în primul rând cheltuielile pentru asigurarea unor beneficii sociale, cum ar fi pensiile, șomajul, venitul minim garantat, asistența socială, și mai puțin pentru educație, văzută de multe ori ca sursă de cheltuieli la bugetul central sau local și nu ca o investiție. John Hudson și Stefan Kühner¹⁷ (2009, 2012) consideră că schimbările economice și valorice sunt argumente pentru a considera că asistăm la schimbarea statului bunăstării din unul protectiv în unul productiv, care este mai competitiv pe piața economică globală:

„elementele protective ale politicilor sociale nu ne ajută suficient să înțelegem elementele productive ale statului bunăstării [...] dacă Statele Unite au fost clasificate ca aparținând modelului liberal al bunăstării cu un sistem de protecție socială slab dezvoltat, nu înseamnă că și investiția în capitalul uman este la fel de redusă”¹⁸.

Prin urmare, atunci când comparăm statele bunăstării, trebuie să luăm în calcul nu doar cheltuielile sociale, ci și investițiile în educație, directe și indirecte (de exemplu, scutiri / diminuări de taxe sau oferirea de împrumuturi pentru studii universitare în condiții mai avantajoase comparativ cu împrumuturile pentru cumpărarea de bunuri).

Transformarea învățământului superior într-un învățământ de masă a reasezat rolul universității văzută până atunci mai degrabă ca fiind așezată într-un turn de fildeș, departe de comunitate sau de publicul larg. Schimbarea a fost întâmpinată cu rezistență, chiar cu atitudine critică. Burton Clark și Martin Trow, citați de Allison L. Hurst¹⁹, consideră că accesul studenților din clasa muncitoare la învățământul superior după cel de-al Doilea Război Mondial a dus la declinul intelectualismului. O decizie a guvernului SUA din 1944 (GI Bill) de a oferi cursuri gratuite și sprijin financiar pentru subzistență sau cărți veteranilor de război a fost primită de unii membri ai mediului universitar cu reticență. De exemplu, președintele Universității din Chicago Robert Hutchins a afirmat că adevăratele universități vor fi transformate în jungle educaționale pentru pierde-vară (*educational hobo jungles*)²⁰.

O perspectivă diferită, am putea spune opusă, este cea dezvoltată de Boyer²¹, care afirmă că universitățile ar trebui să joace un rol activ în abordarea probleme-

15 T.H. Marshall, *Citizenship and Social Class, and Other Essays* (Cambridge: Cambridge University Press, 1950), 8.

16 William Beveridge, *Full Employment in a Free Society* (Londra: George Allen & Unwin Ltd., 1960), 17.

17 John Hudson și Stefan Kühner, „Towards productive welfare? A comparative analysis of 23 OECD countries”, *Journal of European Social Policy*, 19 (2009). John Hudson și Stefan Kühner, „Analyzing the Productive and Protective Dimensions of Welfare: Looking Beyond the OECD”, *Social Policy & Administration*, 46 (2012).

18 John Hudson și Stefan Kühner, „Towards productive”, 36.

19 Alison L. Hurst, „Student types as reflection of class habitus: An application of Bourdieu's scholastic fallacy”, *Theory and Research in Education*, 11 (2013), 44.

20 Alison L. Hurst, „Student types”, 44.

21 Ernest L. Boyer, „The Scholarship of Engagement”, *Journal of Public Service & Outreach*, 1 (1996).

lor sociale, cum ar fi sărăcia și inegalitatea. Prin urmare, universitatea nu trebuie să-și restrângă activitatea la nivelul dobândirii și diseminării cunoașterii, ci trebuie, de asemenea, să se implice în rezolvarea problemelor comunității, inclusiv prin intermediul unor abordări interdisciplinare. Boyer susține explicit ca instituțiile de învățământ superior să se implice în găsirea de soluții la problemele concrete cu care se confruntă societatea: „lumea academică trebuie să devină un partener mai viguros în căutarea de răspunsuri la cele mai presante probleme sociale, civice, economice și moale”²².

Putem considera că investiția în învățământul superior și dezvoltarea relației dintre universitate și comunitate reprezintă nu numai un mijloc pentru creșterea economică a unei comunități, ci și componente ale unui „stat al bunăstării productiv”, care prin investiția în resursele umane diminuează riscul sărăciei și al excluziunii sociale.

4. Parteneriatul universitate – comunitate și rezistența la schimbare

Dezvoltarea relației dintre universitatea și comunitate este un deziderat care poate întâmpina obstacole din partea membrilor universității sau ai altor stakeholder-i. Concluziile unui studiu realizat în Africa de Sud susțin nevoia unor schimbări semnificative la nivelul valorilor și atitudinilor din instituțiile de învățământ superior²³ (Brown-Luthango, 2012). În consecință, autoarea studiului propune unele soluții pentru schimbarea în sensul unei mai active și eficiente relații între universitate și comunitate. În primul rând, este nevoie de o dezbatere transparentă cu privire la barierele care se opun acestei relații, cum ar fi: cultura instituțională, sistemul de recompense, diseminarea rezultatelor cercetării sau resursele alocate. În al doilea rând, este nevoie de construirea acestor relații, prin stabilirea clară a obiectivelor, costurilor, riscurilor și rezultatelor. În ultimul rând, partenerii comunitari trebuie implicați în cercetare, iar nevoile lor trebuie să fie la fel de importante ca cele ale universității.

Un studiu realizat în Marea Britanie scoate în evidență barierele față de relația universitate-comunitate, în contextul în care funcțiile tradiționale ale universității (predare și cercetare) au fost reevaluate în direcția unei responsabilități „publice” către societate²⁴. Autorii susțin că există atât bariere istorice cât și care țin de reglementarea unei astfel de relații: agenda cercetării și curriculumul facultăților urmează cursul tradițional, recompensele interne stimulează publicarea de lucrări științifice și predarea, iar universitatea nu are cultură antreprenorială.

Angie Hart et al.²⁵ realizează un studiu de caz pe Universitatea Brighton din Marea Britanie analizând rolul biroului de relații cu publicul (*helpdesk*). Acesta este o modalitate prin care se poate realiza o legătură caldă între universitate și comunitatea locală sau diverse instituții care doresc să afle informații despre posibilitatea realizării unor cercetări sau a altor oportunități de colaborare. În analiza barierele dintre universitate și comunitate, autorii afirmă că aceste birouri de relații cu publicul au un rol crucial atât în relația cu publicul intern (din universita-

22 Ernest L. Boyer, „The Scholarship”, 13.

23 Mercy Brown-Luthango, „Community-university engagement: the Philippi CityLab in Cape Town and the challenge of collaboration across boundaries”, *Higher Education*, 65 (2012).

24 Ben Jongbloed, Jurgen Enders și Carlo Salerno, „Higher education and its communities: Interconnections, interdependencies and a research agenda”, *Higher Education*, 56 (2008).

25 Angie Hart, Simon Northmore, Chloe Gerhardt și Polly Rodriguez, „Developing Access between Universities and Local Community Groups: A University Helpdesk in Action”, *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 13 (2009).

te) cât și extern²⁶. Efectele pozitive ale acestui birou de relații cu publicul constau în construirea încrederii, creșterea implicării, a nivelului de preocupare cu privire la relația universitate-comunitate, a resurselor și nu în ultimul rând a susținerii partenerilor din comunitate. Fără a avea pretenția că biroul de relații cu publicul a rezolvat toate problemele legate de relația universitate-comunitate, autorii susțin că acesta are rolul strategic de a dinamiza relația instituției de învățământ superior cu publicul extern.

Universitățile din Suedia au fost folosite de guvernul național încă de la începutul anilor 1960 ca instrumente în politica regională²⁷. Totuși la început relația dintre universitate și comunitate s-a dovedit a fi caracterizată prin lipsa de implicare din partea instituțiilor de învățământ superior. Globalizarea, apariția economiei cunoașterii și schimbările legislative în ceea ce privește învățământul universitar (inclusiv în planul finanțării) au pus presiune și au crescut motivația în direcția implicării universităților în dezvoltarea regională. Mai mult, încurajarea politicilor regionale prin politicile structurale ale UE a dus la trecerea de la rolul pasiv la rolul activ. Abordarea pasivă a constat în folosirea de către guvern a universității ca instrument în politicile regionale. Făcând accesibile universitățile din punct de vedere geografic (prin înființarea a 14 universități pe cuprinsul țării), mulți tineri (în special din familiile mai sărace) au putut urma cursurile unei facultăți. Pe de altă parte, piața muncii s-a putut bucura de resurse umane înalt calificate, fapt ce a putut permite dezvoltarea de noi afaceri și crearea de noi locuri de muncă. În ceea ce privește abordarea activă, încă din anul 1977, în legea învățământului a fost introdusă a Treia Misiune a universității (pe lângă predare și cercetare), aceea de a coopera cu comunitatea²⁸. Prin urmare, la dimensiunea națională și intențională, universitățile din Suedia au dobândit o dimensiune națională. În ceea ce privește avantajele unei astfel de colaborări, autorul subliniază (așa se întâmplă în SUA) că există un beneficiu reciproc al acestei strânse cooperări²⁹. Regiunile au nevoie de universități pentru a fi mai competitive pe piață, iar mediul academic are acces la fonduri, atrage forță de muncă înalt calificată în regiune și are posibilitatea de a crea și dezvolta noi tehnologii.

Putem conchide că parteneriatul între universitate și comunitate este un deziderat greu de realizat, necesită o abordare structurală și luarea în considerare a tuturor factorilor care au legături cu stakeholder-ii. Așa cum afirmă și Roni Strier³⁰, succesul parteneriatelor dintre universități și comunități depinde de trăsăturile naționale, care dau acestora specific local și implicit unicitate.

Concluzii

Nevoia reciprocă de colaborare între universitate și comunitate a început să se manifeste mai intens la mijlocul anilor 1980 când au avut loc schimbări în economia globală, a crescut competitivitatea la nivel regional și importanța cunoașterii în furnizarea de produse și servicii³¹. În fața limitărilor bugetare, conducătorii

26 Angie Hart, Simon Northmore, Chloe Gerhardt și Polly Rodriguez, „Developing Access”, 52-53.

27 Christine Hudson, „Regional development partnerships in Sweden: a way for higher education institutions to develop their role in the processes of regional governance?”, *Higher Education*, 51 (2006).

28 Christine Hudson, „Regional development”, 394.

29 Christine Hudson, „Regional development”, 407.

30 Roni Strier, „The construction of university-community partnerships: entangled perspectives”, *Higher Education* 62 (2011), 15.

31 Harvey A. Goldstein și Catherine S. Renault, „Contributions of Universities to Regional Economic Development: A Quasi-experimental Approach”, *Regional Studies*, 38 (2004).

universităților au trebuit să accepte obiective economice la misiunea tradițională de a transmite cunoașterea noilor generații. De asemenea, dincolo de presiunile economice, de așteptările din partea angajatorilor, a instituțiilor administrative sau a organizațiilor nonguvernamentale, universitățile trebuie să relaționeze cu comunitatea în virtutea respectării politicilor UE. Prin urmare, există presiuni atât de jos în sus cât și de sus în jos ca universitățile românești să acorde importanță ridicată relației cu comunitatea. Cu toate acestea, parteneriatul universităților cu instituțiile economice, cu organizațiile nonguvernamentale, cu autoritățile publice centrale și mai ales locale, implicarea în problemele sociale ale comunității sau promovarea valorilor democratice și a cetățeniei active sunt activități față de care instituțiile de învățământ superior pot avea anumite rețineri. Rezistența universităților față de lărgirea rolului lor de la cel de predare și cercetare la cel de implicare în dezvoltarea comunității poate fi depășită prin conștientizarea avantajelor și a faptului că acest lucru nu reprezintă un risc de diminuare a statutului lor de instituții academice de înalt nivel.

BIBLIOGRAFIE

Cărți:

BEVERIDGE, William, *Full Employment in a Free Society*, Londra, George Allen & Unwin Ltd., 1960.

CONSTANTIN, Daniela Luminița, *Elemente fundamentale de economie regională*, București, Editura ASE, 2004.

MARSHALL, T.H. *Citizenship and Social Class, and Other Essays*, Cambridge, Cambridge University Press, 1950.

Articole:

BOYER, Ernest L., „The Scholarship of Engagement”, *Journal of Public Service & Outreach*, vol. 1, nr. 1, 1996, 11-20.

BROWN-LUTHANGO, Mercy, „Community-university engagement: the Philippi CityLab in Cape Town and the challenge of collaboration across boundaries”, *Higher Education*, vol. 65, nr. 3, 2012, 309-324.

GOLDSTEIN, Harvey A. și RENAULT, Catherine S., „Contributions of Universities to Regional Economic Development: A Quasi-experimental Approach”, *Regional Studies*, vol. 38, nr. 7, 2004, 733-746.

HART, Angie, NORTHMORE, Simon, GERHARDT, Chloe și RODRIGUEZ, Polly, „Developing Access between Universities and Local Community Groups: A University Helpdesk in Action”, *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, vol. 13, nr. 3, 2009, 45-59.

HUDSON, Christine, „Regional development partnerships in Sweden: a way for higher education institutions to develop their role in the processes of regional governance?”, *Higher Education*, vol. 51, nr. 3, 2006, 387-410.

HUDSON, John și KÜHNER, Stefan, „Towards productive welfare? A comparative analysis of 23 OECD countries”, *Journal of European Social Policy*, vol. 19, nr. 1, 2009, 34-46.

HUDSON, John și KÜHNER, Stefan, „Analyzing the Productive and Protective Dimensions of Welfare: Looking Beyond the OECD”, *Social Policy & Administration*, vol. 46, nr. 1, 2012, 35-60.

HURST, Alison L., „Student types as reflection of class habitus: An application of Bourdieu's scholastic fallacy”, *Theory and Research in Education*, vol. 11, nr. 1, 2013, 43-61.

ISAKSEN, Arne și KARLSEN, James, „Different Modes of Innovation and the Challenge of Connecting Universities and Industry: Case Studies of Two Regional Industries in Norway”,

European Planning Studies, vol. 18, nr. 12 2010, 1993-2008.

JONGBLOED, Ben, ENDERS, Jurgen și SALERNO, Carlo, „Higher education and its communities: Interconnections, interdependencies and a research agenda”, *Higher Education*, vol. 56, nr. 3, 2008, 303-324.

KEARNEY, Judith, WOOD, Lesley și ZUBER-SKERRITT, Ortrun, „Community–University Partnerships. Using Participatory Action Learning and Action Research (PALAR)”, *International Journal of Community Research and Engagement*, vol. 6, 2013, 113-130.

LEONG, Jack Hang Tat, „Community Engagement – Building Bridges between University and Community by Academic Libraries in the 21st Century”, *Libri*, vol. 63, nr. 3, 2013, 309-324, 220-331.

MILEWICZ, Chad, MUJUMDAR, Sudesh și KHAYUM, Mohammed, „A qualitative examination of university «engagement» through the lens of business executives”, *The Online Journal of New Horizons in Education*, vol. 2, nr. 3, 2010, 1-6.

ȘERBĂNICĂ, Cristina. „A Cause and Effect Analysis of University – Business Cooperation for Regional Innovation in Romania”, *Theoretical and Applied Economics*, vol. XVIII, nr. 10, 2011, 29-44.

STRIER, Roni, „The construction of university-community partnerships: entangled perspectives”, *Higher Education*, vol. 62, nr. 1, 2011, 81-97.

Resurse online:

Commission of the European Communities, *Communication from the Commission. The role of the universities in the European of knowledge* (2003), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0058&from=EN>, accesat 15.05.2015.

Consiliul Uniunii Europene, *Concluziile Consiliului din 12 mai 2009 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale („ET 2020”)*. (2009), [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=EN), accesat 15.05.2015.

European Commission, *Observatory of European SMEs*. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/analysis/doc/execsum_2002_en.pdf, accesat 15.05. 2015.

Driscoll, Amy, „Carnegie’s community-engagement classification: Intentions and insights”, Palo Alto, CA: Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching, 2008. <http://community-wealth.org/sites/clone.community-wealth.org/files/downloads/article-driscoll.pdf>, accesat 15.05.2015

Tödtling, Franz, „The role of universities in Innovation systems and regional economies”, *Expert meeting on the future of academic research*, 2006, <http://www.oecd.org/innovation/research/37592074.pdf>, accesat 15.05.2015.